

Magyarországi szabadegyházak

Napjainkban a magyar társadalomban rendkívüli módon megnőtt az érdeklődés a vallás és az egyházak iránt. Az elmúlt évtizedekben sajnos nem tartozott a hivatalosan meghatározott általános műveltséghez a kereszténység és az egyes keresztény egyházak legalapvetőbb tanításainak, legfontosabb jellemzőinek ismerete. Így aztán nagyon sokan vannak, akik még az egyébként jelentős számú hívót tömörítő úgynevezett történelmi egyházaink (katolikus, református, evangélikus stb.) hitrendszerének, szervezetének és szokásainak leglényegesebb elemeivel sincsenek tisztában.

Még inkább áll ez azokra a *protestáns jellegű vallási kisközösségekre*, amelyek tagjainak száma nem százezrekben vagy netalán milliókban mérhető, hanem mindössze néhány ezer főben. Ráadásul ezek a vallási csoportok Magyarországon csak a XIX. vagy a XX. században jelentek meg, ezért múltjuk nem kapcsolódhatott évszázadokon át a nemzet történetéhez. A most induló sorozatban arra törekszünk, hogy röviden összefoglalva róluk a fontosabb tudnivalókat, használható és pontos információkat nyújtsunk az olvasónak. Remélem, hogy egyben sikerül néhány félreértést vagy téves nézetet eloszlatni, amely a köztudatban a szabadegyházakkal kapcsolatban megalapozatlanul él.

Érdekes ezeknek a vallási kisközösségeknek a vizsgálata, mert felettébb *virulensek*. Az utóbbi években gyors ütemben növekedett tagjaik száma, illetve egyre újabb csoportok jelentek meg. Kivételesen jellemző rájuk, hogy *nagyszámú fiatal* tudnak megnyerni maguknak.

Ezt természetesen sok tényezővel lehet magyarázni. Egyrészt azzal, hogy a szabad-

egyházak igen *erőteljes missziós tevékenységet* fejtenek ki. Utcai falragaszok, szórólapokat vagy kis füzetecskéket osztogató tagjaik, egyre gyarapodó nyilvános rendezvényeik tanúsodnak erről. Másrészt kétségtelen, hogy ezek az eddig eléggé zárt közösségek *állandó odafigyelést, törődést, szeretetet és rendkívül határozott valláserkölcsei útmutatást adnak az életcéljukat és morális kapaszkodóikat elvesztett embereknek*. Ezeket a kis csoportokat páratlanul erős érzelmi szálak tartják össze, melyek, úgy tűnik, igen sikeresen tudják befogadni és magukba olvasztani a legkülönbözőbb társadalmi rétegekből érkező egyéneket.

Belső életük nagyfokú dinamizmusával és aktivitásával *pekések jól eleget tenni az intenzív személyes hitéletre törekvők elvárásainak*. Ugyanakkor *intim, szinte már családias légkört* teremtenek istentiszteleteiken és gyülekezeti életükben, ami szintén vonzóvá teszi őket. Az sem tagadható, hogy a *karizmatikus* – tehát természetfeletti kegyelmi ajándékokat felmutató – *szabadegyházak* a különféle látványos cselekedetekkel (például nyelveken szólás, ezek megmagyarázásának képessége, imádsággal történő gyógyítás) *nagyon erős hatást tudnak gyakorolni a transzcendens jelenségekhez fokozottan vonzódnókra*.

A sok vonzó tényező mellett azonban arról sem szabad megfeledkezni, hogy néhány szabadegyháznál a hozzájuk való csatlakozás olyan magatartásformák felvállalását jelentette, melyeket az államhatároló és a társadalom a legutóbbi időkig nem, vagy csak nagyon nehezen tolerált. Ezenkívül a külső szemlélőnek úgy tűnik, hogy *egyes szabadegyházi csoportok vallásgyakorlata túlságosan fegyelmezett, mi több, mereven fogja át a hívők mindennapjait*. A felsorolt néhány szempont még bővíthető és

árnyalható további elemekkel. Érdekes szociológiai, pszichológiai, néprajzi, teológiai és egyéb társadalomtudományi vizsgálódások folytathatók e témakörben.

A magyar szakirodalom azokra a vallási kisközösségekre, amelyekről szó lesz, jelenleg két elfogadott megjelölést használ: *kisegyházak*, illetve *szabadegyházak*. (Szerencsére a pejoratív, sőt megbélyegző „szekta” megnevezés ma már egyre ritkábban fordul elő!) A kisegyházak terminus használatát nem tartom szerencsésnek, mert a közgondolkodásban csak az általa jelölt egyházak híveinek kis létszámára utal. Magyarországon működnek azonban olyan egyházak és felekezetek – unitárius, ortodox, izraelita –, melyek tagjainak száma kicsi ugyan, de hitelveik és történelmi múltjuk miatt nem tartoznak a sorozatban szereplő szabadegyházi közösségek csoportjába. Másfelől arról sem lehet megfeledkezni, hogy a tárgyalásra kerülő egyházak közül például a baptista és a metodista csupán nálunk kicsi egyház, világméretben azonban igen tekintélyes számú hívőt mondhatnak magukénak.

A sorozat címében a „szabad” jelző két momentumot jelöl: egyrészt azt, hogy ezek a vallási közösségek – függetlenül magukat a meglévő egyházaktól – nem ismerték el a létrejöttükre fennálló történelmi, egyházi és egyéb megkötöttségeket. Másrészt pedig azt, hogy mivel a szabadegyházak a metodista kivételével nem gyakorolják a gyermekkeresztetséget, ezért felnőtként, tudatosan vállalt szabad elhatározásból csatlakoznak hozzájuk a hívők.

A baptisták

A baptista elnevezés a görög „baptidzein” igéből ered, melynek magyar jelentése: *beméríteni, alámeríteni*. A felekezet neve egyik nagyon fontos hitelvi és vallás-gyakorlati sajátosságát jelöli. Méghozzá azt, hogy a baptisták elvetik a gyermekkeresztetséget, és ragaszkodnak a felnőtt korban történő bemerítéshez. Ebben azok részesülhetnek, akik már megismerkedtek a Biblia tanításával, azt elfogadták és a bemerítést önként és az *„Jézus Krisztus rendelése és az apostolok példája nyomán a bemerítendő az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevére teljesen a vízbe merítjük”* – írja erről a magyarországi baptisták hitvallása.

Már a kereszténység kialakulásakor voltak olyan csoportok, melyek a mai baptistákhoz hasonlóan gyakorolták vallásukat. A reformáció korában az *anabaptisták* (újrakeresztelők) léptek fel ilyen jellegű tanítással. A baptizmus jelenlegi formája azonban az 1600-as évek elején jött létre Hollandiában és Angliában. A vallási mozgalom elindítója John Smyth lelkész volt, aki több társával 1609-ben merítették be. Három évvel később Londonban megalapították az első baptista gyülekezetet, s ettől kezdve nagy lendülettel haladt előre a baptista misszió. Csakhamar megjelentek Észak-Amerikában, ahol rendkívül eredményes terítők munkájuk következtében ma a legtöbb baptista él. Az európai kontinensen a XIX. század közepén indult meg a baptista hitelesítés.

Magyarországra az 1842-es nagy hamburgi tűzvész után a város újjáépítésén dolgozó magyar iparosok révén jutott el a baptizmus. Közülük *Rottmayer János* emelhető ki. Ő volt az első baptista misszionárius hazánkban, ahol a hatóságok állandó és kíméletlen zaklatásai ellenére terjedésnek indult az új tanítás. A baptista misszió magyarországi fellendülése a századfordulón *Meyer Henrik* nevéhez kapcsolódik.

Az idők folyamán a baptista

egyházban különféle irányzatok alakultak ki. Tanításuk alapvetően megegyező fő elemeit azonban a következőkben lehet összegezni: *Vallják a Szentháromságot, a Szentírás kizárólagos tekintélyét, a Jézus által szerzett megváltást, és azt, hogy az ember hit által igazulhat meg. Hiszik a lélek halhatatlanságát. Megtartják a bemerítést és az úrvacsorát, de egyiket sem tekintik szentségnek.* A felnőttek bemerítése náluk a lelki újjászületést jelképezi. Az úrvacsora pedig Krisztus halálára utaló emlékvacsora, melyben a kenyér és a bor csupán jelképe Jézus testének és vérének. A válást csak házasságtörés esetén engedik meg az egyháztagoknak. Nagyon fontos dolog számukra a *lelkismereti és vallásszabadság*, a más meggyőződésű becsületes emberek tisztelete.

Egyházszervezetük alapköve a gyülekezet, amelynek tagjai a bemerítettek. A gyülekezetet lelki-gondozottjaiként fogadják be azokat, akik még csak törekednek a bemerítésre, valamint a gyülekezeti tagok istentiszteleteken rendszeresen résztvevő hozzátartozóit. A rendszeres gyülekezeti összejövetelek igen fontosak a baptistáknál, hiszen ezek keretében zajlik hitéletük.

A gyülekezetek *vezetését és gondozását a lelképásztorok, presbiterek és diakónusok, valamint a szolgálattevők* (előljárók, igehirdető-helyettesek, imaóra-vezetők, énekkarok vezetői stb.) végzik, akiket a gyülekezeti tagság választ. A Magyarországi Baptista Egyház gyülekezetei *négy egyházkerületet* alkotnak, melyek élén az Egyházkerületi Gyűlés áll. Az országos egyház kormányzó szerve az *egyháztanács*, felelős előljárója az *egyházelnök*.

A baptista egyházban *nincs kötelezően előírt liturgikus rend*, ezért az istentiszteletek a különböző országokban meglehetősen sokszínűek. Mindenhol központi szerepet tölt be az igehirdetés, amihez a helyi szokásoknak meg-

felelő ima, ének, szeretetszolgálat és más cselekmények kapcsolódnak. Nagy hangsúlyt fektetnek az ének- és zenetanulásra, így például magas művészi teljesítményt adó énekkaraik működnek. De számos jelentős tudóst, író és közéleti embert is adtak a világnak. Közülük talán legismertebb *Martin Luther King* baptista lelképásztor, a mártírhalált halt amerikai polgárjogi aktivista. Bizonyára szintén ismerősen cseng mindenki fülében

Jimmy Carter neve, aki baptista lelkészből lett 1977-ben az USA elnöke.

A világon az 1980-as évek végén mintegy 31 millió bemerített baptista élt. A bemerítésre törekvőkkel együtt számuk elérte a 60–70 milliót. Magyarországon jelenleg körülbelül 25 ezer a baptisták száma.

GICZI ZSOLT

Százéves a szegedi gyülekezet

Nemrégiben ünnepelte Szegeden a 150 tagú gyülekezet századik évfordulóját annak, hogy az első baptista a városba érkezett.

Vadász János, a szegedi baptista gyülekezet lelkésze elmondta, teológiájuk a Biblián alapszik, egyéb apokrif iratokat nem fogadnak el. Vallják, hogy Isten minden bűnösnek felkínálja a Krisztus által szerzett megváltást. Az ember – a baptisták szerint – maga dönthet arról, hogy elfogadja, avagy elutasítja azt. *Isten szereti az embert, és jobb helyzetben szeretné látni, mint amilyenben most van.* Nem emberi igyekezettől, hanem az Úr kegyelme által üdvözülhet mindenki. Az embernek azért kell tisztességes, igaz életet élnie, mert „újjászületett”, s nem azért, mert jó cselekedetei által újjá akar születni. Az „újjászületés” az Isten lelkivilágába való beleszületést jelent a *bemérés* által. A hívő keresztisége, a bemerítés, a Szentháromság nevében történik (Krisztus is bemerítkezett és nem keresztelkedett). *Gyülekezeti taggá az válhat, aki előzőleg megismerkedett a bibliai alapfogalmakkal: bűn, bűnbánat, hit, gyülekezet, kereszttség.* A „törekvők” között eltöltött bizonyos idő után, a hívő saját maga kéri felvételét a gyülekezetbe, melynek munkájában lehetőségei és képességei szerint részt kell vennie.

A gyülekezet fontos tulajdonsága, hogy a hívők megtapasztalják az *együvértartozást, az egymással való törődést*. Nem az a céljuk, hogy minél több baptista legyen „papíron”, hanem az, hogy minél több ember ismerje meg az Evangéliumot, hogy aztán eldönthesse, mely egyházhoz kíván csatlakozni.

A szegedi gyülekezet egy csoportja a *cigányokkal foglalkozik*. Hetente kijármak Dorozsmára a Búza utcába, ahol gyerekekkel találkoznak. Úgy vélik, emberbaráti szeretetből és Isten iránti elkötelezettségből kell segíteniük. Ennivalót és ruhát visznek. Igaz, még jelentős eredményt nem értek el, de a misszió tagjai bíznak abban, hogy pozitív hatással vannak a cigány emberekre. *Létezik a hölgyklub*. Nagyon főleg a fiatalabb korosztályúak találkoznak Szegeden az átmeneti börtönben tevékenykednek. *A kórházban is munkálkodnak*. Szegedhez tartozik: Hódmezővásárhely, Makó, Magyarcsanak, Deszk gyülekezete. Az egyházat – mint mindenütt – Szegeden is az önkéntes adományokból tartják fenn.

P. T. P.

Az önkormányzat egy éve

„Még rossz, de már javul...”

A tanácsi rendszer bomlásának vagy az önkormányzati rendszer megalakulásának elemzése könnyebb feladatnak tűnik, mint az új képviselő testületek, s a polgármesteri hivatalok eddigi tevékenységének leírása, értékelése. A sokféle, egymásnak ellentmondó információ rendezésére vállalkozott Hetesi Erzsébet, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola adjunktusa a Magyar Közvéleménykutató Intézet megbízására írt esettanulmányában. A szegedi kutatást most arra kértük, vonja meg a szegedi önkormányzat egy évének mérlegét.

A képviselő-testület tagjai, a megválasztott bizottságok tisztviselői, a vezetők, az apparátus dolgozói és a közvélemény homlokegyenest más gondolnak az új önkormányzat működéséről. Más a dolog állása, ha vezetőként nézik a helyzetet, más, ha belülről – apparátusként (itt az is fontos, hogy a megkérdéztet státusa biztos, vagy bizonytalan) – és megint más, ha valaki kívülről próbál pálcát törni az új önkormányzat fölött. Egy azonban biztos: az önkormányzat munkájáról egyelőre csak nagyon óvatosan szabad értékelé-
teltet mondani. Az elmúlt egy év gondjait alapvetően három kérdés köré lehetne csoportosítani.

1. *A különböző szervezeti szintek között nem alakult* – mert nem is alakulhatott – *ki harmonikus együttműködés*. Egy merőben új testületnek kell együtt dolgoznia egy régi apparátussal, oly módon, hogy miközben természetesen szemben áll a „régivel”, saját feladatait még csak ízeletti, tapasztalga-
tja, azaz tölti a „tanulási időt”. Alkalmasságát bizonyítandó, erejét meghaladva dolgozik, és elkeseredetten veszi tudomásul, hogy erőfeszései gyakran eredménytelenek. *Szociológiai tény, hogy a közgyűlések jegyzőkönyvei 3-4-szer hosszabbak, mint korábban voltak, az ülések gyakran az éjszakába nyúlnak, hogy a képviselők sokkal aktívabbak, tény azonban az is, hogy gyakoribbak a partatlan viták, sok a jogi tévedés, érzelhetőbb a tájékozatlanság és nem állapítható meg egyértelműen, hogy a „terjedelem” növekedése a munka hatékonyságát is növelné.* A képviselő szinte kötelességüknek érzi, hogy hozzászóljanak a szóban forgó „ügyhöz”. Az „okoskodónak” tünő stílus mögött talán nem is annyira az új képviselők saját személyiségjegyei húzódnak meg (egyések szerint ugyanis a jelenség oka, hogy a képviselők zöme eddig mindig szembenállt volt), hanem az adott állapot össze-
tevéi: a közgyűlés tagjainak többsége valamilyen szakbizottság tagja, ahol speciális kérdésekkel kell foglalkoznia, ugyanakkor tartozik is valamelyik frakcióhoz, ahol esetleg egy másik vélemény fogalmazódik meg, és harmad-
sorban egy kerület képviselője, amelynek ügyei mellett való kiállása lelkiismereti kötelessége. E három szerepkörnek való megfele-
lés nem kis lélektani megterhelést jelenthet a „szénatorok” számára.

2. *Az új önkormányzat elkövette azt a nagy hibát, hogy hosszú időn keresztül nem sikerült végleges formába öntenie a Szervezeti és Működési Szabályzatot. Ez egyrészt tág teret adott a különböző szintek közötti „játéknak”, (felelősség-
áthárítás, akatologatás, a dolgok elodázása), másrészt elmulasztotta a feszültséget a szervezeti egységek között. Az apparátus úgy érezte, hogy elvették tőle a hatalmat, hiszen az osztályok nem dönthetnek lényeges kérdésekben, a bizottságok pedig kaptak ugyan döntési jogkört, de ezzel nem tudtak élni, mert feltételekkel, hogy az apparátus visszatartja a leglényegesebb információkat. Hasonlóan súlyos következményekkel járt, hogy a hivatal átszervezése is kés-
sett. Az amúgy is nagyon bizonytalan státusú apparátusban átértékelődtek a munkakapcsolatok: az emberek gyanúsán méregették egymást, vajon ki maradhat majd a régi posztján és kit menesztenek? Melyik frakciónak érdemes kiadni az információkat, melyiknek nem? Ki akar engem megtartani és ki a másikat?*

3. *Úgy tűnik, mind a szervezeti szintek együttműködési készségét, mind az apparátuson belüli viszonyokat jelentősen befolyásolta az új közgyűlés politikai összetétele, a pártok domináns jelenléte a testületben. A szegedi közgyűlés az ismert összeütközések következtében nagyon hamar politikai csatározások színterévé vált: az induló erőterek hét-hét, hónapok alatt átrajzolódott, a kisebbségi kormányzásra kényszerült liberális vezetés a támadások keresztjébe került, a szakmai döntések hosszú ideig ebben a túlpolitikált légkörben születtek (jegyzőválasztás, helyi adók kivetése stb.). A közgyűlések hangulatát a frakciók és a függetlenek közötti konfliktusok alakították, a személyes és párt-
érdekek gyakran kerekedtek a szakmai szempontok fölé, tovább mélyítve az amúgy is meglévő feszültségeket.*

(Kérdés, hogy indokolt-e az új testületben az ügyek politikai síkra terelése? Csak két megjegyzés: az elfogadottságot tekintve mennyire legitím az a hatalom, amelyre a szavazásra jogosult polgárok mindössze 24 százaléka voksolt. Kit képvisel az a „szénator”, aki pártérdekeket preferálva dönt a város ügyeiben, miközben Szegeden a politikáló polgárok száma a regisztrált szervezetekben látványosan csökken?)

Fentiek ellenére mégis az a benyomásom, hogy az év végére mintha kezdene összerázdódní a „csapat”, csitulnának az indulatok, és olajozottabban menne a munka. Az elmúlt egy év történéseit a magam részéről az úgynevezett „tanulási idő” folyamánának tekintem.

Ha mindezek után csak arra vállalkoznék, hogy az éves mérleg egyenlegének előjelét meghatározzam, akkor is veszélyes helyzetbe kerülnék: negatív, pozitív, egyensúlyban van? Inkább azt mondanám, olyan ez, mint az ország fizetési mérlege: még rossz, de már javul és nem reménytelen.

A legnehezebb helyzetben talán a vezetők vannak. A nagykoalíciós kompromisszuma következtében megválasztott liberális polgármester és alpolgármester, valamint a

HETESI ERZSÉBET